

DEMOKRASİ ÜZERİNE ÖZLÜ SÖZLER

(Derleyen: Prof.Dr.Coşkun Can Aktan)*

“Milletlerimizin tek yönetim sistemi olarak demokrasiyi kurmayı ve güçlendirmeyi taahhüt ediyoruz.”

Paris Şartı

“Kelimenin tam anlamıyla gerçek bir demokrasi hiç bir zaman varolmadı ve varolmayacaktır.”

Jean Jacques Rousseau

“Gerçek demokratik ilke, hiç kimsenin halkın üzerinde bir güce sahip olmaması demektir.”

Lord Acton

“Kelimeler üzerinde ve sahte problemler üzerinde kavga etmemiz gerekir. Demokrasinin gerçek ve gerekli anlamı kullanıldığı zaman hangi ismi istiyorsanız onu seçebilirsiniz.”

Karl Popper

* Coşkun Can Aktan, *Yeni Global Gerçekler, İstanbul: TÜGİAD Yayınları, 2000.*

“Tüm güç halkta toplanır ve halktan gelir; yetkili kişiler halkın vekilleridir; halk için çalışırlar; halka karşı her zaman sorumludurlar.”

Virginia İnsan Hakları Bildirisi (Md.2)

“Demokrasi” ve “demokratik devlet” kavramlarının kullanımı konusunda büyük bir eksiklik vardır. Bu kelimeler açıkça tanımlanmadıkça ve anlamları üzerinde uzlaşılmadıkça insanlar bu anlam karmaşası üzerinde yaşamaya devam edeceklerdir ve bu tartışmalar demogoji yapanların ve despotların işine yarayacaktır.”

Alexis de Tocqueville

“Çoğunlukla bir gemiye benzetilen devlette, kral kılavuz, halk da kamu yararını gözettiği sürece kılavuzun sözünü dinleyen gemi sahipleri durumundadır; kralsız yaşayan pek çok halklar vardır, ama halksız bir kral düşünemeyiz bile. Krallık düzeyine yükseltelenler, başkalarından güzellik yahut yakışıklılık bakımından üstün oldukları için ya da onları, tıpkı çobanların sürülerini güttükleri gibi yönetmek bakımından bir doğal üstünlükleri bulunduğundan değil, halkın kalanıyla aynı hamurdan yapılmış olmalarından ötürü erk ve yetkilerini onlardan ödünç aldıklarını açıklayacakları için ortaya çıkarılmışlardır.”

Stephanos Junios Brutos

“Devlet yönetimine halkın katılımı demokrasinin temelidir.”

Lyndon B. Johnson

“Demokrasi halkın karar alma sürecine katılabilmesine olanak sağlayacak şekilde liderlerin ve organizasyonların alternatif kamu politikaları için yarıştıkları bir rekabetçi politik sistemdir.”

E. E. Schattschneider

“Vox populi, vox dei”

(Halkın sesi, Hakkın sesi)

Latin Özdeyişi

“Aktif gücü elinde bulunduran sadece devlet olmamalıdır. Eğer insanlar medeni olmak istiyorlarsa, organizasyon kurma sanatı geliştirilmeli ve genişletilmelidir.”

Alexis de Tocqueville

“Organizasyon kurma hakkı vazgeçilmez bir hak ve özgürlüktür.”

Alexis de Tocqueville

“Toplumun bütün isteklerini karşılayabilecek tek hükümet biçimi, bütün halkın yönetime katıldığı hükümettir; en küçük kamu görevine olsun katılım yararlıdır; her alandaki katılma, toplumun genel gelişme düzeyinin elverdiği ölçüde geniş olmalıdır. Bir tek küçük kentten daha büyük bir toplumda, kamu işlerine herkes kişi olarak katılamayacağı için, bundan mükemmel bir hükümetin ideal türünün temsili hükümet olacağı sonucu çıkmaktadır.”

John Stuart Mill

“Demokratik kurumların gelişiminde üç büyük kilometre taşı bulunmaktadır: Oylama yoluyla kamusal kararlara katılma hakkı, temsil etme hakkı ve muhalefet yapma hakkı.”

Robert A. Dahl

“Demokrasi esasen feridir, bu vasıf vatandaşın hakimiyete, insan sıfatıyla iştirak etmesidir.”

Mustafa Kemal Atatürk

“Demokrasi prensibi, hakimiyete istismak eden vasıta ne olursa olsun, esas olarak, milletin hakimiyete sahip olmasını ve sahip kalmasını icap ettirir.”

Mustafa Kemal Atatürk

“Demokrasi esasına müstenit hükümetlerde, hakimiyet, halka, halkın ekseriyetine aittir. Demokrasi prensibi, hakimiyetin millete ait olduğunu, başka yerde olmayacağını iltizam eder. Bu suretle, demokrasi prensibi, siyasi kuvvetin, hakimiyetin menşesine ve meşruiyetine temas etmektedir.”

Mustafa Kemal Atatürk

“Monarşi güzel bir biblo gibidir, denizde bir süre yüzer ancak bir süre sonra bazı beceriksiz kaptanlar yüzünden kayalara çarpar; buna karşın demokrasi şişirilmiş bir botta seyahat etmek gibidir. Kolay kolay dibe batmazsın, fakat ayakların hep ıslaktır.”

Fisher Ames

“Yöneticiler, iktidara saltanat sürmek için değil, millete hizmet için getirilmişlerdir. Ulusa karşı olan görevlerini kötüye kullandıkları takdirde, şu ya da bu biçimde ulusal iradenin kendi haklarında vereceği kararlar karşılırlar. Ulus tarafından, ulus adına devleti yönetmeye yetkili kılınanlar, gerektiğinde ulusa hesap vermek zorunda olduklarını bilmelidirler.”

Mustafa Kemal Atatürk

“Bir zamanlar, halk seçtiğini bir kalkanın üstüne oturtarak havaya kaldırır ve kral diye selamlardı. Ve neden ‘kralların sayısız gözleri, milyon tane kulağı, upuzun elleri ve pek hızlı ayakları’ olduğu söylenir? Hep Argos’a, Gerien’e, Midas’a ve ozanların övdüğü daha başkalarına benzedikleri için mi? Hiç de değil, bu söz devletin iyiliği için gözlerini, kulaklarını, olanaklarını, yetkilerini krala ödünç vermiş olan bütün halktan ötürü söylenmiştir.

Halk kralı yüzüstü bırakıversin, hemen yere devrilir; eskiden kulağı ve gözü pek üstün görünürken, güçlü olabilecek en iyi durumda bulunurken, böyle görkem içinde yüzerken, bir anda kötüler ve pek zebun düşer.”

Stephanos Junios Brutos

“Demokrasinin bütün hastalıkları daha fazla demokrasi ile tedavi edilir.”

Alfred E. Smith

“Bütün despotizmler içerisinde demokrasi, en az dayanıklısı olmakla birlikte en kötüsüdür.”

Fisher Ames

“Demokrasinin kötülüklerinden birisi sevsen de sevmesen de seçtiğin insana katlanmak zorunda olmaktır.”

Max Lerner

“Çoğunluğun iradesi, diğer insanlar üzerinde baskı yapabilir; gücün çoğunluk tarafından kötüye kullanılmasının önlenmesi gereklidir. ‘Çoğunluğun tiranlığı’ topluma karşı bir kötülüktür ve toplum buna karşı korunmalıdır.”

John Stuart Mill

“Politikada çoğunluk kuralının haklılaştırılması onun ahlaki açıdan doğru olduğunu göstermez.”

Walter Lipmann

“Çoğunlukçu demokrasi, ‘halkın egemenliği’ olarak ifade edilen doktrin içerisinde en yetersiz ilke olarak görülmektedir.”

Bernard Crick

“Çoğunluğun azınlık tarafından yönetimi tiranlıktır; azınlığın çoğunluk tarafından yönetimi de tiranlıktır. Her iki durumda da ‘senin istediğin gibi değil, bizim istediğimiz gibi yapacaksın’ kuralı geçerlidir.”

Herbert Spencer

“Demokrasinin kötü olan bir yönü çoğunluğun tiranlığına dönüşmesidir.”

Lord Acton

“Görevimiz oybirliğine ya da oybirliğine yakın bir karara ulaşmanın yollarını aramak ve keşfetmektir.”

James M. Buchanan

“Demokrasi teorisinin bugünkü yanlış anlaşılmasının kaynağı, Rousseau tarafından, halk iradesinin genel inancın yerine konması ve bunun sonucu olan halk egemenliği görüşüdür.”

Friedrich A.von Hayek

“Bugünün temel sorunu sınırsız devlettir. Batıda gördüğümüz ve bildiğimiz demokrasilerin hemen tamamı sınırsız demokrasilerdir.”

Friedrich A.von Hayek

“Demokrasilerde bir seçmenin cehaleti bütün halkın güvenliği için tehlikedir.”

John F. Kennedy

“Biz Atina’lılar, politika ile ilgili kararları uygun tartışmalardan sonra alırız; en kötü olan şey, sonuçları tartışılmadan bir politikanın uygulanmasıdır.”

Thucydides

“Demokratik vatandaşın politikada aktif olması ve politikayla ilgilenmesi gerekir.”

Gabriel A. Almond

“Demokratik karar mekanizması garanti edildiği sürece her şey yolunda gider düşüncesini kabul etmiyorum. Ben bunu ‘seçim safsatası’ olarak adlandırıyorum.”

James M. Buchanan

“Reddedilecek olan demokrasi değil, sınırsız devlettir. İnsanların demokrasi dışındaki diğer yönetim şekillerini ve çoğunluk kuralına dayalı bir iktidarı sınırlamayı niçin öğrenmediklerini anlayamıyorum.”

Friedrich A.von Hayek

“Bilen konuşmaz,

Konuşan bilmez.

Gözlerini yum,

Bütün kapıları kapa;

Sivrilikleri buda,

Karışıklığı gider;

Işığı ayarla,

Dünyaya uyum sağla.”

Lao-Tzu

“İnsanı yönetip kutsala hizmet ederken, sadelikten üstün yönetim yoktur.

Yalnız sadelik işleri hızla iyileştirir;

Hızla iyileşme gücü çoğaltır.”

Lao-Tzu

“Bireysel çıkar değil, asıl grup çıkarı tehlikelidir.”

Friedrich A. von Hayek

“Hiç bir şey çıkar gruplarının etkisinden daha tehlikeli değildir.”

Jean-Jacques Rousseau

“Sen benim kütüğümü yuvarla, ben de seninkini...”

Lucius Annaeus Seneca

“Sınırsız güç ve yetkilere sahip bir meclis, bu güç ve yetkiyi belirli grupları veya bireyleri kayırmak üzere kullanabilecek bir konumda olur, bunun kaçınılmaz bir sonucu olarak da üyelerine özel yararlar sağlayan çıkar gruplarının oluşmasıdır. Kendi lehlerine karar alması için yasama organına baskı yapan örgütlü çıkar gruplarının çağımızda yaygın olarak artması sınırlanmamış devlet gücünün zaruri ve kaçınılmaz bir sonucudur. Bireylere ve gruplara etkisi önceden kestirilemeyen, adil davranışın evrensel kurallarını koyma göreviyle sınırlanmış bir yasama meclisi bu gibi baskılar altında olmaz.”

Friedrich A. von Hayek

“Devletler, partikularizmin baskılarını kontrol altında tutmalıdırlar. Devletin gücü esasen partikularistik çıkar gruplarının baskıları sonucu gelişir.”

V.O.Key

“Kanunları zenginlerin çıkarı için yapıyorsunuz.”

Euripides

“Parlamentonun kapıları fakirlere kapalıdır.”

Ovid

“Demokrasi konusundaki eleştirilerin nedeni, devletin çoğunluğun üzerinde anlaşmış olduğu kararlara hizmet ettiği düşüncesi değildir, asıl itiraz çoğunluğun holdinglerin ve çeşitli çıkar gruplarının isteklerine hizmet etmek zorunda kalmasıdır.”

Friedrich A. von Hayek

“Tanrılardan oluşan bir halk mevcut olsaydı, kendini demokratik olarak yönetebilirdi.”

Jean Jacques Rousseau

“Demokrasi keyfi güçten başka bir şey değildir.”

Pierre Joseph Proudhon

“Demokrasi gizli bir aristokrasidir.”

Pierre-Joseph Proudhon

“Demokrasi iki farklı aşırılığa sahiptir; aristokrasiye dönüşen eşitsizlik ruhu ve despotizme dönüşen aşırı eşitlik ruhu.”

Montesquieu

“Demokrasi despotizme dönüşür.”

Eflatun

“Demokrasi despotizmdir. Genel iradenin onaylamadığı bir yürütme oluşturur.”

Immanuel Kant

“Demokrasi despotizmin en ileri şeklidir.”

Aristo

“Bütün despotizmler içerisinde demokrasi en kötüsüdür.”

Fisher Ames

“Demokrasi ümit edildiği gibi tiranlığa ve baskıya karşı insanların güvenliğini sağlayacak bir sistem olmadı. Düşünen insanlar arasında demokrasiye inancın giderek azaldığını görünce üzülüyorum.”

Friedrich A. von Hayek

“Demokrasi asla uzun yaşayamaz. Kısa zamanda tükenir ve kendisini öldürür. Kendisini intihara sürüklemeyen bir demokrasi yoktur.”

John Adams

“Demokratik kurumların özgürlüğü ve medeniyeti er ya da geç mahvedeceği konusunda ikna olmuş bulunmaktayım.”

Thomas Babington Macaulay

“Demokratik yöntemlerin kabul edilmesi ile birlikte devletin gücü üzerinde sınırlamalara gerek olmadığı düşüncesi trajik bir yanılgıdır. Bu demokratik olarak seçilmiş bir yasama organının devleti kontrol altında mümkün olacağı inancını yerleştirmiştir.”

Friedrich A. von Hayek

“Eğer demokrasinin sınırsız devlet anlamına geldiği ısrar edilirse ben o zaman demokrasiye inanıyorum. Bu durumda demarşiyi savunan biri olarak kalacağım.”

Friedrich A. von Hayek

“Yunanca kökenli “demokrasi” kelimesi, halk (demos) ve güç (kratos) veya fiil olarak kratein kelimelerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Kratein fiili, alternatif bir fiil olan archein’in (monarchy, oligarchy, anarchy gibi) aksine hukuk kuralından ziyade kaba gücü ifade etmektedir. Eski Yunan’da kratein yerine archein kökeninin alınarak demarşi (demarchy) kavramının kullanılmasının nedeni, daha önce Atina’da demarşi kelimesinin bir bölge ya da grubun başkanı için kullanılır olmasıydı. O dönemde demarşi, geniş bir halk topluluğu mevcut olmadığından kullanılamazdı. Bugün için bir ideal olarak demokrasi yerine demarşi kelimesini kullanmamız için bir engel yoktur.”

Friedrich A. von Hayek

“Demokrasi, çoğunluğun sınırsız gücünü temsil eden bir sisteme dönüşmüştür. Eğer bu doğruysa bizim demokrasinin gerçek ve ideal anlamını ifade edecek bir kelimeye ihtiyacımız bulunmaktadır. Eğer demokrasi ve sınırlı devlet birbirleri ile uzlaştırılabilecek sistemler değilse, bir zamanlar sınırlı demokrasiyi ifade eden bir yeni kelime bulmalıyız. Biz demos’un isteğinin ve düşüncesinin nihai otorite olmasını

ve kratos'un bireylerin hak ve özgürlüklerini sınırlayacak şekilde kullanılmasını istiyoruz. Çoğunluk, (John Locke'un ifadesiyle ' geçici ve günübirlik karnamelerle değil daimi hukuk kuralları ile yönetilmeli (archein)dir.' Bu tür bir siyasal düzeni, demos ve archein kelimelerini de birleştirerek demarşi (demrachy) olarak adlandırabiliriz. Demarşi ya da sınırlı devlet düzeninde halkın iradesi (will) değil, halkın düşüncesi en yüksek otoritedir.”

Friedrich A. von Hayek

“Liberalizm ve demokrasi birbirleri ile uyusabilmelerine rağmen, aynı şey demek değildirler. Liberalizm devlet gücünün kapsamı, demokrasi ise bu gücün kimin elinde olduğu ile ilgilenir. Aralarındaki fark, her iki kavramın karşıt anlamını ele alınca daha iyi anlaşılır; liberalizmin zıddı totaliterizm; demokrasinin zıddı otoriterizmdir. Neticede en azından ilke olarak demokratik bir devletin totaliter, otoriter bir devletin ise liberal olması mümkündür.”

Friedrich A. Von Hayek

“Demokrasi bireysel özgürlüğün sahasını genişletir. Sosyalizm ise daraltır. Demokrasi, mümkün olan bütün değerleri insanlara sağlarken; sosyalizm her insanı bir sayıdan ve araçtan ibaret görür. Demokrasi ile sosyalizmin bir kelime dışında hiç bir benzerliği yoktur: Eşitlik. Fakat aradaki farka dikkat edin; demokrasi özgürlük konusunda eşitlik isterken, sosyalizm kölelik yönünden eşitlik ister.”

Alexis de Tocqueville